

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

БРОЙ 9(354), година XXIII

6 декември 2005 година

РЕАЛНОСТТА КАТО УТОПИЯ?

Гл. ас. д-р Олга СИМОВА

Утопиите разпалват политическото въображение от векове. Има периоди на затишие, има периоди на бурен разцвет в утопичното мислене. То се опитва да завладее и днешния ден, макар и под една доста усложнена и преобрънатата форма. Това става чрез представянето на реалността като "несъществуващо място", т.е. като утопия в буквалното значение на думата.

Класическите утопии критикуват обществения ред като му противопоставят някакъв идеален, съвършен (от гледна точка на съответния автор) порядък и се

опитват да покажат при какви условия и как той би могъл да стане реалност. От гледна точка на тази схема подходящата тема за статия би била "Утопията като реалност". Днешните утописти преобръщат това отношение и се опитват да покажат, че всъщност няма реалност, че тя е в по-голяма или по-малка степен конструкт на определен културно-специфичен дискурс. Затова темата на моята статия също е обрната, а основната ѝ цел е да покаже как става обрщането и какви са теоретичните и практически последици от него.

НА СТР. 2

РУСКАТА ЛИТЕРАТУРА Е ПО-ИНТЕРЕСНА ОТ СЕКСА

НА СТР. 10

8 декември - КЪДЕ и с КОГО? НА СТР. 15

В Броя може да прозетете още:

- ДА СПОДЕЛИМ СВОБОДАТА СИ
- ДОКАЗВАТ СЪЩЕСТВУВАНЕТО НА СУПЕРИОННО СЪСТОЯНИЕ НА ВОДАТА
- 10 ГОДИНИ СОЦИОЛОГИЯ
- „УНИВЕРСИТЕТЪТ ЧЕТЕ“ ЛИ?
- АРХЕОЛОГИЧЕСКО ЛЯТО
- СЮРРЕАЛИЗЪМ В АВТОБУСА
- 400 ГОДИНИ ДОН КИХОТ

РЕАЛНОСТТА КАТО УТОПИЯ

Гл. ас. д-р **Олга СИМОВА**

ОТ СТР. 1

За да се проследи ходът на това обръщане в хуманитарното и социално знание, трябва да се отговори на въпроса защо утопиите непрекъснато съпътстват мисленето за политика от зората на модерната епоха до наши дни? Това не значи, че в предишните епохи не е имало визии за един идеален политически ред (Платоновата идеална държава, например). Техният смисъл обаче е различен - редът в държавата се схваща като аналогичен на ред в природата и в човека, като проява на един по-общ смисъл, който прониква както макрокосмоса, така и микрокосмоса. До началото на Новото време този ред идва от Бога или от традицията, но никога от индивидуалния човешки разум и затова е безвъпросен. Модерната епоха за първи път поставя под съмнение всеки ред и го подлага на натиск за обосноваване пред съда на разума. Вече няма нищо безвъпросно, нищо не се приема за редно само защото е реално, всичко трябва да намери разумни основания за своето съществуване, в това число и политическото устройство. Тук обаче има проблем: от една страна разумът е уверен, че няма нищо недостъпно за него, от друга страна е уязвим, защото всеки вече утвърден от него ред може да се окаже предпослелен, да бъде подложено отново на съмнение. Непрекъснатото подлагане на съмнение има за последица лоша безкрайност в логиката, хаос и анархия в политиката.

След като политическият ред не е нещо божествено, природно или подвластно на традицията, то всеки повод за недоволство от него може да се превърне в повод за неговата цялостна, радикална промяна. Точно тази особеност на модерната нагласа лежи в основата на разцвета на утопичното мислене в Новото време. Той се проявява с особена сила в бурни епохи, когато се идентифицират значими обществени проблеми, ненамиращи решение в рамките на установените политически форми; когато съмненията се

засилват и фантазиите заробват на високи обороти. Типичен пример е т.н. „социален въпрос“ от първата половина на XIX в., който дава тласък на социални утопии, като тези на Сен Симон, Фурие, Оуен, Маркс. Класическите утопични проекти са социалистически, те чертаят контурите на едно общество, в което хората биха били не само свободни, но и наистина равни, където следвайки законите на разума и историята, управлението е разпоредено с вещи, а не господство на човека над човека.

Най-големият враг на утопичните проекти е опитът, в който се сумират сигналите на реалността и затова развитието на утопията е съпътствано от различни хитроумни начини опитът да бъде заобиколен или изцяло да се игнорира. От тази гледна точка интересно би било да се проследи, макар и накратко, изместването на утопичните проекти от пространството във времето.

Самото наименование на жанра е свързано с представата за пространство. Идва от заглавието „Утопия“, което Т. Мор дава на книгата си от 1516 г. Утопия означава несъществуващо място, никакво място. „Градът на слънцето“ на Т. Кампанела също отправя към пространствени измерения.

През XVI и XVII в. европейците представят алтернативни проекти, критични към своето общество, като ги ситуират в екзотични далечни страни. Сюжетите обикновено са подчинени на следната схема: някакъв пътешественик попада в някакви далечни земи и открива там различни идеални държави или преддържавни общества. Откривателят се връща у дома и разказва колко добре уреден и прекрасен е алтернативният свят. През XVIII в. след множеството откривателски пътешествия не остават вече много непознати за изследователите места. Пространствените въз-

можности, утопиите да се разположат върху веднъж опознатата ограничена земна повърхност вече са изчерпани.

Най-доброто решение, за да се избегне нарастващият натиск на опита, е било бягството в бъдещето. За него никой няма и не може да има опит и така фантазията може да се рее необезпокоявана от досадното съобразяване с нещо толкова прозаично като опита. Утопистът става футурист. Но изместването на утопията от пространството във времето има и други още позначими последици. Утопията става изцяло авторово дело. Макар и условно в пространствените утопии взаимодействието между свят, реалност и автор съществува. Във времевите утопии авторът става единственият творец на света, а утопията е чист продукт на неговото въображение.

Тук е мястото да направя едно разграничение между позицията на утописта и близките до нея позиции на пророка и прогностика, които също имат претенция да говорят за бъдещето с по-голяма или по-малка степен на достоверност. Пророкът е фигура, свързана с религиозното мислене. Той е избраният да разкрие пред непосветените Божия замисъл. Той не може да греши, въпреки че неговите прозрения нямат нищо общо с опита, защото е само посредник, чрез който всемогщият Създател открива своята воля. На нейното осъществяване нищо и никой не може да попречи, тя ще се осъществи. В този смисъл прозрението на пророка за бъдещето има претенция за абсолютна достоверност, но то е непроверимо от други хора, защото не е достъпно за тях, те не са избрани.

Прогностикът е фигура, свързана с позитивното знание, което се основава на опита. Той може да прави прогнози, които обаче се различават от пророчествата по това, че тяхното сбъждане или несбъждане има вероятностен харак-

тер и зависи от множество фактори. Метеоролозите пък и икономистите знаят добре, че кратковременните прогнози са по-надеждни от дългосрочните, защото с течение на времето може да се появи величина, която не е била заложена първоначално или някоя от величините да се промени драстично под влияние на непредвиден, случаен фактор. Прогностиците знаят добре, че по-вероятно е да се сбъднат прогнози, отнасящи се до прости процеси с малко променливи величини, отколкото прогнози за цели области на обществения живот или за обществото като цяло, където на всичкото отгоре се появява и неуловимата, и неизчислима свободна воля на човека. Прогностикът не може да даде абсолютно знание за бъдещето, а само вероятностно и то в относително тесни области на човешкия и обществен живот. За сметка на това обаче неговото знание е проверимо от всеки човек, който би се постарал да се запознае с опитните данни и да получи компетентност за тяхното интерпретиране. Прогнозата е неотделима от опита.

В сравнение с пророка и прогностика утопистът се намира в една доста сложна ситуация. Той трябва да покаже, че притежава абсолютно достоверно знание за бъдещето (както пророка) и то знание не за отделна област, а за обществото като цяло, което същевременно е и споделимо, т.е. всеки може да го притежава (както при прогностиката). Изходът от трудната ситуация обаче е намерен - „законите на историята“. Така в абсолютната позиция на Бога, който знае цялото минало, настояще и бъдеще, застават законите на историята, чието осъществяване прави бъдещето прозрачно и предсказуемо. Този, който твърди, че ги познава, влиза в ролята на пророка, на избрания, прозрения, на когото всички останали трябва да повярват, но не защото имат някакво опитно проверимо знание за бъдещето, а защото могат да проследят логиката на неговата конструкция. Утопистът, изграждащ своя проект върху идеята за „закони на историята,,

НА СТР. 3

400 години от написването на романа „Дон Кихот“

Романът на Мигел де Сервантес „Хитроумният идалго Дон Кихот де ла Манча“ (1605, втората част - 1615), възприет в началото от читателите като смешна и занимателна книга, много години по-късно бил признат за едно от най-великите произведения, дали начало-

то на нов етап в историята на европейската литература.

Сервантес започнал да пише книгата в севилския затвор, където бил вкаран през 1597 година. Освободен е през 1605 г., когато е

публикувана и първата част на „Дон Кихот“, станала веднага невероятно популярна. През 1607 г. Сервантес се преместил в Мадрид, където прекарал последните де-

вет години от живота си. През 1615 г. той издал втората част на „Дон Кихот“.

По данни на запитване, проведено през 2002 г. от Нобеловия институт в Осло, романът „Дон Кихот“ е признат за най-доброто произведение в историята на човечеството.

ОТ СТР. 2

всъщност е пророк, който иска да се представи като прогностик в един секуларизиран свят без Бог. Такъв е случаят с философията на историята както при Сен Симон, така и при Маркс. В изграждането на подобен тип утопии на помощ идва и просвещенската идея за прогреса, вярата, че някакви наблюдаеми в опита неща могат чрез оптимизиране и планиране да свържат настоящето с бъдещето.

През ХХ в. утопистите не са толкова наивни колкото своите предшественици. Те не разказват конкретни подробности за организацията на всекидневния живот в идеалното общество подобно на Фурие, нито настояват върху осъществимостта на своите идеи, свързвайки я със закони на историята. За тях утопията няма смисъла на проект, който трябва да се реализира, а представлява само една критична гледна точка. Ако критиката се движи само в рамките на съществуващата обществена и политическа система, тя според тях може да подобри един или друг неин елемент, но не и да реши проблемите изцяло. Критиката трябва да е радикално отрицание на съществуващото от гледна точка на представата за едно различно, свършено състояние. Само от гледна точка на такава състояние могат да се видят истинските недъзи на обществото. Тази форма на отстояване на утопията западните ляво-радикални среди започват да поддържат, когато (още преди падането на „желязната завеса,“) за всички става ясно, че опитът да се осъществи марксистката утопия в Източна Европа не е довел до свършения комуни-

тически ред, а до друг тип обществени отношения, които нямат нищо общо с него. Промяна в статута на утопията може да се резюмира така: „Не ни занимавайте с опита! Това е скучно, оставете ни да мечтаем и критикуваме! Ние не се интересуваме от това, което става или ще стане, ние се интересуваме от свършенството и красотата и това ни дава право да отричаме съществуващото като цяло!“ Ясно е, че такава позиция затваря критическото мислене в една много ограничена ниша, главно на интелектуалците, и не може да има никакво значимо влияние върху публичността.

Но скоро в социалните и хуманитарни науки в западния свят се намира още по-перфиден начин да се игнорира опитът. Той е свързан с пост-

визъм придобива особена популярност през 80-те години в западния свят, но в края на 90-те на него там вече се гледа като на „ланшния сняг“.

Ако се върна към търсенето на илюстрация, която възплъщава този тип утопично мислене, най-подходяща ми се струва позицията на шамана. Той е фигура, свързана с един от ранните етапи на развитието на митологичното мислене, наречен анимизъм. Неговата задача е чрез магически обреди да предизвика определени събития или да попречи на други. В тези магически действия участници са всички, но медиаторът между хаотичните сили и племето е един - шаманът. За разлика от пророка и класическия утопист той не е пасивен „свидетел“ за това, което предстои да се случи, било за-

имаме пълно, абсолютно и изчерпателно познание за действителността „сама по себе си“, независимо от нашите познавателни способности, нито пък независимо от културните и езикови форми с които боравим. Но невъзможността да реализираме някои лични или обществени проекти, или дори да съществуваме при определени обстоятелства е точно тази съпротива на реалността, която ни подсказва каква е или не е тя. За отделния човек и в по-примитивни условия съпротивата идва бързо. Например за бедуинът в пустинята илюзията за оазис може да трае не повече от времето, в което човек живее без вода. За обществата илюзията могат да траят по-дълго, особено ако е налице монопол върху интерпретациите, но болезнените последици не могат да се избегнат, те идват рано или късно и са толкова тежки, колкото повече сме се отдалечили от реалността.

Но въпреки своята утопичност, постмодерното мислене показва един проблем, с който високоразвитите общества, живеещи все повече в една виртуална реалност се сблъскват. Колкото по-виртуална и подлежаща на интерпретации е реалността, толкова по-голяма е опасността да се отдалечим прекалено много от действителността и да понесем по-големи щети от нейната съпротива. В тази ситуация за човека се поражда нов тип отговорности, които не са съществували до сега, отговорности за интерпретациите, мечтите и идеалите. Сферата, която до сега се е схващала като място на абсолютната свобода, на непресъхваща иновативност и креативност, без оглед на последиците, трябва да се съчетае с отговорността.

РЕАЛНОСТТА КАТО УТОПИЯ

модерния дискурс. Основният постулат на постмодерните гласи: няма разлика между свят и интерпретация, няма реалност, няма опит, всичко е конструирано на реалност, който е културно обусловен. С други думи в социалния свят няма нищо друго освен различни утопии (несъществуващи реално места), борещи се помежду си за завладяването на съзнанието на хората. Така опитът изобщо изчезва от хоризонта на конструкциите на реда. „Всичко е възможно“. Няма истина и неистина, няма нищо извън нас, ние живеем в един изцяло измислен свят, включени сме в „матрици“, в които всичко, което ни изглежда като опит, като реалност, всъщност е измамно. Този радикален релати-

щото е прозрял волята на Създателя или обективните закони на историята, а активен творец на бъдещето, което не е предначертано. То зависи от неговата воля за създаване на образи и готовността на хората да я следват. От тази гледна точка няма нищо обективно и независимо от действията на хората, а тези действия се определят от мощта на съвременните шамани да налагат своите представи за реалност.

Противоотровата срещу подобен тип утопично мислене е проста, но става толкова по-трудно приложима, колкото е по-развита цивилизацията. Тя се състои в съпротивата на обявената за несъществуваща реалност. От Кант насам е известно, че ние не можем да

167 БАКАЛАВРИ И 73 МАГИСТРИ СЕ ДИПЛОМИРАХА ВЪВ ФМИ

Абсолвентите от 41-я випуск на Факултета по математика и информатика получиха своите дипломи на 5 ноември. Тържествената промоция събра абсолвенти, родители и гости, за които двете големи аудитории в Новата сграда се оказаха тесни.

Събитието уважиха министърът на вътрешните работи г-н Румен Петков, заместник-министърът на образованието и науката доц. Кирил Атанасов, директорът на ОМГ „Академик Кирил Попов“ Ивайло Старибратов, общинският съветник Николай Радев (всички са възпитаници на ФМИ), председателят на Съюза на математиците и директор на Института по математика и информатика при БАН проф. д-мн Стефан Додунков, началникът на Регионалния инспекторат по образование г-н Александър Буздрев, а от ръководството на Пловдивския университет присъстваше заместник-ректорът доц. д-р Запрян Козлуджов.

От доста години промоцията във ФМИ не е протоколен акт, а истински празник, съчетаващ художествена част, тържествена част и купон, които съставляват, естествено, едно неделимо цяло.

За артистичната и тази година се бяха погрижили певицата Роси Русева (получила похвална грамота от декана) и нейните колеги. Тесният преподавателски подиум отново се превърна в сцена за вокални, танцови и пр. изпълнения.

Тържествената част започна със словото на декана доц. д-р Димитър Мекеров, който заяви: „Скъпи абсолвенти, на много от вас предстои изборът и, разбира се, шансът за реализация. Животът е сложен и съдбата и реализацията на всеки ще бъде различна. Но каквито и причини да има за това - ясно е, че главният фактор в повечето случаи ще бъдете самите вие.

Ние вярваме във вашите възможности на специалисти с фундаментално значение за развитието на страната ни. Защото сред вас са тези, които мечтаят да изградят България като достоен член на европейското семейство, които виждат себе си като създатели на нови софтуерни продукти и системи, като новатори в науката и обучението на подрастващото по-

коление, като водачи на завладяващи пазара екипи и фирми. Защото това, което ви обединява и ви отличава от другите, е уникалният математически талант да виждаш по-дълбоко, по-далеко, по-бързо, да вземаш верните, правилните решения. Ние сме щастливи, че подготвяме и даваме на обществото специалисти, които ще го водят през 21 век, ще променят живота му към по-добро. Убедени

Абсолвенти, преподаватели и гости, хванати за ръце, изпълняват песента „Клетва“

сме, че навсякъде ще защитите собствените си морални и професионални качества и по този начин ще издигате престижа и авторитета на Пловдивския университет и на нашия факултет. И когато след години се обърнете назад, надяваме се мнозина от вас да си спомнят за бялата сграда на факултета и да кажат на тези край тях „Аз съм учил във ФМИ. Бяха щастливи години!“. Убедени сме, че ФМИ ще остане завинаги в сърцата ви, че с гордост ще се наричате ФМИ-сти!

Пожелавам ви да превърнете образованието си в професия, професията - в успех, а успеха си да споделите с другите!..

С думи на приветствие се обърна към абсолвентите министрите Петков и Атанасов, президентът на Мусала Софт г-жа Елена Маринова, мениджърът на академични прог-

рами на Майкрософт г-жа Мая Христова.

Нещата, които ги вълнуват в този тържествен ден, споделиха със своите преподаватели и колеги абсолвентите Ивелина Михайлова, Иван Некит и Петър Събев.

През тази година във ФМИ се дипломираха 167 бакалаври и 73 магистри, а отличниците са 46. Те бяха наградени с похвална грамота и предметни награди, а първенците на всяка бакалавърска специалност - и с предметни награди от ректора на Пловдивския университет, които бяха връчени от заместник-ректор доц. д-р Запрян Козлуджов. Дипломите на останалите отличници връчи

СЛОВО на отличничката Ивелина Михайлова

Скъпи колеги, Много съм развълнувана от предоставената ми въз-

можност да се обърна към всички вас в този забележителен момент. Момент на преход от ученическо безгрижие към намирането на нашето място, отстояването на нашите позиции и доказването на нашите възможности.

НА СТР. 5

105 работят като учители, програмисти и IT специалисти, експерти в министерства и областни управления. 41 от работещите учат за по-висока степен. Други 50 не работят, но учат за по-висока степен или втора специалност. Петима са докторанти, от които двама в чужбина.

На промоцията присъстваха и представители на различни фирми и институции, които са партньори на ФМИ или са настоящи и бъдещи работодатели на възпитаници от факултета - Майкрософт, Инфогард, Мусала Софт, OBS България, Евроком, Международен панаир Пловдив, Винпром Пещера. Всички те предложиха подаръци и награди за абсолвентите. Изтеглена беше томбола, от която Йорданка Генчева получи TFT монитор, предоставен от Евроком България.

Третата част от празника - абсолвентският купон, организиран в бившето Интернет-кафе, беше спонсориран, както може да се предположи, от Винпром Пещера. За това, че продължи до късни часове причината е не само в спонсора, а и във факта, че във ФМИ могат да работят сериозно и също тъй сериозно да празнуват.

„Пловдивски университет“

доц. Мекеров. Ето и имената на абсолвентите, завършили с най-висок успех своите специалности: Бакалаври - „Математика“ - Лозанка Тренкова (5,94), „Информатика“ - Дамян Митев (5,93), „Математика и информатика“ - Елена Тодорова (5,87), „Информатика“ (задочно) - Ивелина Михайлова (5,79); Магистри - „Информатика“ (обучение 1 г.) - Мая Стоева, Пламен Касабов, Димитрина Николова, Мариана Соколова, Цветелина Кръстева, Мария Даскалова (6,00), „Обучение по информатика и информационни технологии в училище“ - Людмила Стойнова (5,95), „Приложна математика“ - Румен Моралийски (5,93), „Информатика“ (обучение 2 г.) - Теодор Хаджиев (5,77).

Доц. Мекеров огласи резултатите от анкета, според която от 180 анкетиранни абсолвенти

10 години специалност „СОЦИОЛОГИЯ“

Кръглата годишнина от основаването на специалност „Социология“ в Пловдивския университет беше отбелязана с конференция на тема „Науката Социология: Поддържане на традиции, посрещане на нови предизвикателства“. Тя беше организирана съвместно от катедра „Социология“ към Философско-историческия факултет, Българската социологическа асоциация, Института за критически социални изследвания и Австрийския научен и изследователски институт - София.

Конференцията откри ръководителят на катедра „Социология“ доц. д-р Иван Чалъков. Участниците и гостите бяха приветствани от заместник-ректора доц. д-р Запрян Козлуджов, който припомни времето, „когато се наливаха основите“, и заслугата на всички, които имат принос за създаването на специалност „Социология“ - инициаторите от Института за критически социални изследвания, начело с гл. ас. Деян Деянов, проф. д-р Тодор Ив. Живков, тогавашният ректор проф. д-р Огнян Сапарев, тогавашният декан на Филологическия факултет и настоящ ректор на университета проф. д-р Иван Куцаров. Приветствия поднесоха също деканът на Философско-историческия факултет доц. д-р Мария Шни-

Участници в конференцията, на преден план е ръководителят на Катедрата по социология доц. Чалъков

тер и проф. д-р Веска Кожухарова, които припомниха голямата роля на проф. Тодор Ив. Живков за създаването и на Катедрата по етнология и социология. Проф. д-р Пепка Бояджиева, председател на Българската социологическа асоциация, заяви, че катедра „Социология“ се е утвърдила

сред водещите социологически центрове в страната.

Конференцията, според формулировката на организаторите, целеше да постави на обсъждане ситуацията, в която се намира науката социология - едновременно като изследователско поле и като научна дисциплина, както и нейното място и ро-

ля в обществения живот на страната. Проблематиката, около която бяха центрирани докладите, засягаше ролята на социологията в различни ракурси: между дисциплинарните ограничения и предметното разнообразие; между ангажираността, критиката и „свободата от ценности“; съжителството

между „критическата“ и „прагматичната“ социологическа нагласа; възможна ли е историческата социология - миналото днес, бъдещето вчера; възможностите за създаване на международни изследователски мрежи и др.

Научната сесия започна с презентациите на двама от австрийските гости - проф. Йозеф Хохгернер и проф. Харолд Рохрахер. Следващите докладчици бяха проф. Лиляна Деянова, ас. Стойка Пенкова и доц. Иван Чалъков.

Имаше представяне и обсъждане на книгата „East“ - „West“ Cultural Encounters: Entrepreneurship, Governance, Economic Knowledge, която дава гледните точки на различните социални прослойки, насочени към двете основни политически и социални посоки в Европа. Последваха презентации и дискусии по проектите на катедрата, направени бяха социологически анализи на кинопрегледите от близкото минало, състоя се и кръгла маса с участието на бивши и настоящи студенти от специалност „Социология“.

„Пловдивски университет“

ОТ СТР. 4

Надявам се, че всички ние сме осъзнали, че през тези 4 (в някои случаи повече) години, сме се стремели и сме постигали тъкмо това. Надявам се също така, че на този ден всички ще си дадем сметка, че можем да постигнем много повече.

През времето, прекарано тук, сме се сдобили с едно много голямо преимущество - перспективите, които знанието ни предоставя. Нека не го забравяме и в бъдеще да се възползваме от всяка една предоставена ни възможност, защото съм сигурна, че ни очакват много такива. Привилегия е да знаеш и да можеш. Ние получихме тази привилегия тук, чрез нашите преподаватели, колеги, и най-вече

СЛОВО на отличничката Ивелина Михайлова

чрез собствените си усилия. От днес трябва да разчитаме само и единствено на тези усилия и мисля, че може да сме горди, защото едно от важните неща, на които Пловдивският университет ни научи, е как да използваме знанието, как да работим самостоятелно, да разучаваме и анализираме непознати за нас области... Това е огромно богатство и ни дава всички предпоставки за бъдещо развитие.

Знам, че оттук нататък всеки ще поеме по различен път и ще се сблъска с множество предизвикателства,

но нека запазим у себе си студентския дух и детинския ентузиазъм, с които посрещаме всичко ново и непознато, както и увереността и настървението, с които се впускахме в него.

Скъпи преподаватели, искам да се възползвам от възможността да се обърна и към вас. Някои от вас имаха същия хъс да ни предадат знанията си, какъвто имахме и ние да ги получим (понякога дори по-голям). Други не проявиха особено желание да ни научат и очаквах края на занятията с по-голямо негърпение от нас самите.

Както вие искате да се гордеете с нас, вашите възпитаници, така и ние бихме искали да се гордеем с вас - нашите преподаватели! Колкото и големи да са социалните различия между обучаващи и учащи, единствено общите ни усилия гарантират бъдещето на ФМИ като уважавана академична институция и като място, за което всеки, дори дълги години след завършването, да си припомня с усмивка.

В заключение искам да пожелая на всички много бъдещи успехи, не само в областта на математиката и информатиката, но и във всички останали начинания, свързани с професионалната реализация и в личен план. Благодаря ви и успех на всички.

СТОЙНОСТИ

ДА СПОДЕЛИМ СВОБОДАТА СИ

Главният организатор беше Христо Илиев от Техническият университет - Филалиал Пловдив, помагача му Найден Гочев от ФМИ и много други приятели и съмишленици.

Форумът беше открит от Йовко Ламбрев - инициатор на идеята за Open Fest. Първата лекция изнесе Пейо Попов („Представяне на Creative Commons,“). В нея той говори за философията на свободата при разработването и развитието на различни идеи в науката, музиката, технологиите, изкуствата и др. Следващите лектори бяха: Георги Търновски - „Как да започнем с Линукс - Ubuntu Linux,“, Сергей Георгиев - „AJAX (Описание на възможностите, предимствата и недостатъците на Asynchronous Javascript and XML подхода за създаване на динамични web страници)“, Калоян Димитров - „Въведение и първи стъпки в Enlightenment,“, Антоний Чонков - „Запознаване с GnuPG“. Съпътстващата програма включваше install/bum фест, на който се записваха различни дистрибуции и свободни мултимедийни произведения, и Keysigning parti - всеки можеше да разпечата отпечатъка (fingerprint) на публичния си ключ, заедно с име и електронен адрес (e-mail), да ги размножи и да ги даде на други хора за електронен подпис.

Още първият Open Fest, проведен през 2003 г., преминава под егидата на президента Георги Първанов. През настоящата година събитието бе определено като празник както на софтуерната свобода, така и на свободната култура. Тези понятия са заложени и в емблемата на Open Fest - отворено за знания и информация човешко око, чиито мигли са лъчи на изгряващото слънце. Изгревът символизира зараждащата се свобода, а автор на идеята и графична-

Open Fest - Пловдив 2005, посветен на свободния софтуер и софтуера с отворен код, се проведе на 12 ноември в аудитория „Проф. Георги Паскалев“ на Факултета по математика и информатика. Форумът премина под патронажа на декана на факултета доц. д-р Димитър Мекеров. Присъстваха около 200 души, предимно млади хора, които застават зад девиза на Fest-a „Да споделим свободата си“.

та реализация е художникът-хакер Здравко Здравков. Хората от Сдружението за свободен софтуер изрично подчертават, че „Хакер е човек, който обича да програмира, да решава проблеми, да създава неща. Той е творец и съзидател!! Хакерите се гордеят с познанията, принципите и морала си - да си хакер е чест, а не престъпление!“ А обществото бърка хакерите с т.нар. кракери, които „използват знанията си за да рушат, а не да създават. Те са тези, които пробиват системи, подслушват паролите или вършат злини,“.

Дефиницията за свободен софтуер, създадена от Фондацията за свободен софтуер (<http://www.fsf.org/philosophy/freesw.html>), синтезирано гласи, че свободен е само този софтуер (програма), чийто ползватели могат:

о СВОБОДНО да го използват за всякакви цели;

о СВОБОДНО да изучават как работи и да го променят за своите собствени нужди;

о СВОБОДНО да разпространяват негови копия;

о СВОБОДНО да усъвършенстват програмата и да разпространяват публично тези модификации.

Забележете, че няма изискване това да бъде безплатен софтуер.

Софтуерът с отворен код е вторично появил се определение, имащо за цел да избегне проблема с двойното

значение на английската дума free. Обърнете пак внимание на горните четири свободи. Какво е нужно, за да сме сигурни, че всички тези свободи са гарантирани? Грубо казано, основното, което ни трябва на практика, е да имаме свободен достъп до изходния код на програмата - това е нужно за да можем да изучаваме програмата, да я променяме и усъвършенстваме. Затова много често свободният софтуер се нарича и софтуер с отворен код. Но това наистина е грубо приближение.

ИДЕЯТА

Концепцията за свободен софтуер е много стара - по-стара дори от идеята за софтуер, защото това не е технология. Тя е мироглед - човешки

и естествен, идея и усещане за свобода. Същата ненакърнена свобода, с която се раждаме и която носим в себе си през дните на съществуването си. Тази свобода, която ни води в усещанията ни за човечност и справедливост.

Интернет също е дете на тази свобода. А свободният софтуер е нейно проявление. Свободата, въпреки статута си на съкровено човешко право, непрекъснато бива атакувана от корпорации, политици, организации или отделни хора, опитващи се да я облекат в дрехите на своя морал и възгледи. Най-добрият начин да защитим свободата си е да я споделим с останалите. Да им припомним, че я носят вътре в себе си, че могат и имат възможност да избират.

OpenFest е идея за празник, който да прескочи границите, различията и нравиите. Ден, в който привържениците на свободния софтуер по цял свят да позволят на всички да се докоснат до свободата на софтуера с отворен код. Ден, в който всеки да направи нещо за останалите - не само в мрежата, а и на живо сред хората. Да обясни някому с обикновени думи как може да използва свободен софтуер, да му разкаже за идеята и философията, да организира лекции, срещи, изложения, демонстрационни семинари или инсталационни фестивали.

ЦЕЛ

Съвременното общество се нуждае от информация, реално достъпна за всичките му граждани. То се нуждае от свободата всеки негов член да ползва всякакъв тип информация, по възможно най-лесния за него начин. Това включва програми, които свободно могат да бъдат използвани, изучавани и приспособявани към конкретните нужди; произведения на изкуството и културата, които да бъдат свободни за ползване и разпространение. Гражданското общество се нуждае от духа на взаимното подпомагане и споделяне.

OpenFest си поставя за цел да популяризира и защитава свободния софтуер и софтуера с отворен код в България. Свободен софтуер е онзи, който без ограничения може да бъде използван, изучаван, адаптиран, копиран и подобряван от всички. Организаторите си сътрудничат и лобират сред политици, юристи, журналисти и бизнесмени с цел да се гарантира законово, политическо и обществено бъдеще на свободния софтуер. Мероприятието запознава обществото с различни етични, политически и технически въпроси, свързани с използването и разработката на свободен софтуер.

„Пловдивски университет“

В текста е използвана и информация от сайта на Сдружение „Свободен софтуер,“

ОБМЕН

ЛЯТНО УЧИЛИЩЕ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Милена ДИНЕВА

Лятната школа по българистика среща пълната подкрепа на ръководството на Факултета. Тя бе ръководена от декана доц. д-р Иван Чобанов и заместник-декана доц. д-р Ирина Чонгарова. При подготовката и осъществяването на проекта се включиха гл. ас. д-р Гинка Бакърджиева, разработила академичната програма, гл. ас. д-р Юлиана Чакърова, гл. ас. д-р Красимира Чакърова, както и почти всички докторанти от факултета.

Програмата, предвидена за лятното училище по български език, бе внимателно балансирана на границата между полезното и приятно. Освен задължителните лекции и упражнения в университета, студентите имаха възможност да присъстват на редица културни мероприятия и да гледат някои емблематични за българското кино филми. Всяка седмица бяха организирани екскурзии до различни природни, културни и исторически забележителности извън Пловдив, а последната седмица на лятната школа гостите прекараха на черноморския бряг.

Лекционният курс, предложен на студентите, бе проведен от доц. д-р Иван Чобанов и гл. ас. д-р Юлиана Чакърова. В материала бяха застъпени основните правописни и пунктуационни правила в българския език (използване на пълн и кратък член, особености при правописа на двойните съгласни, метатеза, практическа употреба на именителната и винителната форма на личните местоимения и др.). Студентите слушаха също така лекции, посветени на езиковата картина на света, лингвистичната карта на България и конкретната езикова ситуация в нашата страна (с акцент върху различните етноси и езиците на малцинствата). Гост-лекторът на ПУ „Паисий Хилендарски“ д-р Грегори Мейес (САЩ) проведе лекция по социолинг-

През горещите дни на месец август Филологическият факултет организира лятно езиково училище по български език, в което взеха участие студенти българисти от Беларус, Унгария, Словакия и Корея.

Част от студентите бяха стипендианти на програмата ЦЕПУС - централноевропейска програма за образователен обмен, в рамките на която Центърът за езици и интеркултурна комуникация, ръководен от доц. д-р Ирина Чонгарова, заместник-декан на Факултета, има спечелен проект за обмен на студенти и преподаватели между Пловдивския университет, Университета в Будапеща, Карлова университет в Прага и университета «Адам Мицкевич» - Познан.

вистика, свързана с т. нар. „интеркултурно учене“ или общите подходи при изучаването на култура, при което езиковата и социокултурната компетентност формират социокултурен инвариант (пласт) на езика.

По време на практическите занимания със студентите работиха по-вече док-торанти от факултета - Моника Динева, Ралица Стайкова, Данка Иванова, Здрав-

ко Дечев, Борян Янев, Лилия Кънчева, Соня Александрова, Гергина Кръстева, Милена Динева и Светлана Стоянова. Лингвистичните семинари бяха посветени на разнообразна тематика - фонетични упражнения, етимология, устойчиви словосъчетания и фразеологизми, система на българските имена, младежки сленг, паремии, български обичаи и нрави, та дори и готварски рецепти, специфични за нашата страна. На литературните семинари студентите се занимаваха не само с произведения от класическата българска литература, а имаха и възможност да се запознаят с творби на съвременни български автори, като заниманията бяха обвързани с практическа работа с художествените текстове (четене с разбиране и коментар, прераз-

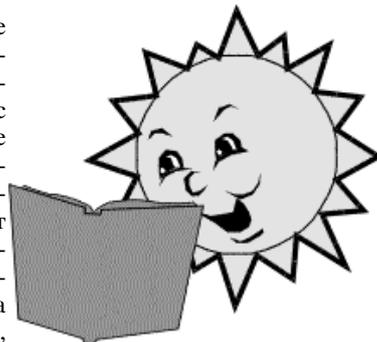
каз, откриване на фигури и тропи, литературна интерпретация). Студентите бяха особено впечатлени от разказите на Чудомир, които не само обогатиха представата им за българската литература, но и допринесоха за запознаването им с диалектния и разговорен език, използван с художествена цел от автора.

Голям интерес у участниците в лятната школа предизвика мултимедийният курс по български език за чужденци, подготвян от издателство „Летера“ със съдействието на програма „Лингва“ на ЕС и представен от госпожа Цветелина Димитрова от издателство „Летера“. В проекта от страна на Пловдивския университет освен д-р Гинка Бакърджиева, която е автор на голяма част от учебните материали, участват и проф. д-р Иван Куцаров, доц. д-р Петя Бъркалова и доц. д-р Ирина Чонгарова. Дискът е снабден с богат илюстративен материал, с модерна анимация, чийто автор е Доньо Донеv, а музикалното оформление е дело на ФСБ. Учебникът има версии на английски, немски, френски и фламански език.

Извън аудиториите и семинарните зали участниците в лятната школа имаха въз-

можност да посетят редица забележителни „топоси на българското“. През уикендите бяха организирани екскурзии до Копривщица, Бачковски манастир и Шипка. Студентска самоинициатива бе посещението на Асеновград и Старосел. Гостите бяха възхитени от пищната лятна красота на Родоп планина, от възрожденската архитектура на китната Копривщица, от невероятното усещане за историчност, което подобни места носят в себе си. Така те не само обогатиха чисто филологическата си култура, но и цялостната си представа за нашата страна.

Последната седмица от лятното училище студентите прекараха на българското Черноморие, като бяха настанени в Учебната база на Пловдивския университет в град Царево. Едва ли е нужно да споменаваме, че те бяха очаровани от красотата на морския бряг - още повече, че някои от тях виждаха морето за първи път. Едновременно с почивката в Царево продължиха и семинарните занятия по български език. Част от упражненията бяха проведени под формата на дискусия върху определена тема (кино, музика, култура, политика, икономика и др.). По време на тези занятия студентите на практика демонстрираха уменията си да водят разговор на български език. Другата част от семинарите беше свързана с литературно четене на текстове, съпроводено от коментар и интерпретация, обясняване на редки, остарели и поспецифични думи. В края на „морската“ седмица бе проведена и тест за изходящото ниво на студентите, който удостоверява доколко лятното училище на Пловдивския университет е допринесло за развитието им като филолози. Вечерта преди отпътуването за родните места студентите получиха и сертификати за участие в програмата, съобразени с изискванията на системата за трансфер на европейски кредити (ECTS).

ГОЛЯМОТО ЗАВРЪЩАНЕ

РУСКАТА ЛИТЕРАТУРА Е

Гл. ас. д-р Кръстина АРБОВА

Някому това заглавие би могло да се стори чисто и прост епатаж, затова ще поясня: става въпрос за закачливия лозунг на най-авторитетното неруско издателство на руска литература - „Ардис“. Създадено през 1971 година в САЩ (в университетското градче Анн Арбор, щата Мичиган) от професорите-слависти Елендея и Карл Профер, издателство „Ардис“ се превръща в истински спасител на руската литература през годините на „застоя“. Благодарение на „Ардис“ на бял свят ще излязат стотици невъз-

можни в СССР произведения: на А. Платонов, М. Булгаков, В. Набоков, В. Аксѐнов, С. Довлатов, Е. Попов, В. Войнович и др. Самото название „Ардис“, чийто първоизточник е „Ада или страст“ на Набоков, означава „страст“ или „острие на стрела“, без значение точно кое от двете, струва ми се. Защото ако едното отпраща към началото - страстта на издателите към руската литература, страст, провокирала един достигащ до екзалтация ентузиазъм, то другото символизира крайната или цел - точното попадение в мишената на читателския вкус.

На едно подобно пристрастно отношение към руската литература, способна да задоволи и най-претенциозния читателски вкус, сме свидетели и ние днес. Безспорен жест към любознателния български читател е поредицата „Нова проза“ - съвместна инициатива на издателствата „Жанет 45“ и „Факел експрес“. „Нова проза“ обединява цяло съзвездие именити руски писатели, отдавна станали световноизвестни, но уви, малко познати у нас. Поиздавани в България са само А. Платонов, В. Аксѐнов и В. Войнович, и то не с най-значимите им произведения. Що се касае до нашата студентска аудитория, то студентът-филолог от ПУ е един от малкото „познавачи“ на творчеството на Андрей Платонов, който в „Нова проза“ е представен с повестта „Изкопът“, а студентът, избрал класическата „руска“ магистратура, задължително е шурумувал скандалните руски постмодернисти Виктор Ерофеев и Едуард Лимонов. И толкова. А „Нова проза“ щедро ни предлага и Василий Аксѐнов, и Сергей Довлатов, и Юз Алешковски, и Евгений Попов и още, и още... Непосветеният трудно би се ориентирал сред това многообразие от авторски присъствия. За него са предназначени скромните ми „пояснителни бележки“:

Направеният от издателите подбор безспорно е защитен от художествената убедителност на съответните произведения - някоя от тях шедеври в руската литература на 20 век. Но тази общовалидност се допълва и от други, по-имплицитни „близости“ между автори и произведения. Така например, болшинството от избраните автори принадлежат към т. нар. „трета вълна“ на руската литературна емиграция: В. Аксѐнов, С. Довлатов, В. Войнович, Ю. Алешковски, В. Ерофеев, Е. Лимонов, Е. Попов. Аксѐ-

нов и Войнович още преди да емигрират са известни руски писатели, докато пътят на другите към литературната слава минава през изгнанието. И още - Аксѐнов, Ерофеев и Попов са свързани със скандално известния литературен алманах „Метропол“, който през 1979 година е отпечатан от споменатия „Ардис“. След излизането на „Метропол“ Аксѐнов е лишен от съветско гражданство, а Ерофеев и Попов са изключени от Съюза на съветските писатели. Години по-късно, в режисрираната от В. Ерофеев антология „Руски цветя на злото“ участват С. Довлатов, Е. Попов, Е. Лимонов. Литературната премия „Букер - Отворена Русия“ през 2004 г. е присъдена на В. Аксѐнов за романа му „Волтерианци и волтерианки“, а председател на журито е В. Войнович. Ерофеев твърди, че с Довлатов имали „мистични връзки“ (интервю за в. „Култура“), а Довлатов описва мистериозната си, още като пеленаче, среща с Платонов (р. „Занаят“).

Тъй че „невидими“ нишки свързват авторите на „Нова проза“ и най-добре би било да ги прочетем всичките взети заедно, без значение от хронологията на четенето. Иначе казано, в случая важна е и серията, сериозният масив от висококачествена достойна литература, която без съмнение, ако я прочетем, ще повлияе върху оптиката на интелектуалното ни зрение, ще промени културния ни код.

И така, ще ви представя вече издадените руски автори: В. Аксѐнов, С. Довлатов, В. Ерофеев, Е. Лимонов и В. Войнович.

Василий Аксѐнов присъства в „Нова проза“ с едно от най-достоините си произведения - романа „Остров Крим“. У нас писателят става популярен още през 60 - 70-те години с публикацията на повестта „Ко-

леги“, архетипна за т. нар. руска „младежка проза“ (днес авторът ѝ пренебрежително я определя като „детска градина“) и на романа „Задръстената бъчвария“, шокиращ благовъзпитаната публика със своите тотално деидеологизирани герои. След скандала с „Метропол“ и принудителната емиграция на Аксѐнов на Запад, българският читател задълго е лишен от неговото творчество. Така до днес, когато имаме възможност да прочетем „Остров Крим“ - една от най-добрите руски антиутопии на ХХ век. Създаден още през 1979 година, в СССР романът бива забранен. Първото му издание е осъществено от „Ардис“ през 1981 г. Книгата излиза с посвещение на майката на писателя - Евгения Гинзбург (позната на студентите - русисти като автор на едно от най-потресаващите антилагерни произведения - „Стръмният маршрут“). В основата на романа е фантастичната хипотеза: какво би станало, ако Крим не беше се оказал под властта на болшевиките, а беше останал свободен, независим „остров“. С други думи, заглавието тук не е алегория (както би си помислил географски грамотният, асоцииращият Крим с полуостров). Крим - меката на белогвардейското движение, Крим - обетованата земя на съветския човек, в романа на Аксѐнов е превърнат в полигон на причудливи фантастически конструкции. Крим в случая е един изолиран от СССР свят - образна материализация на мечтата. Верен на своя „фалшив реализъм“ (определението е на самия автор), Аксѐнов предлага на читателя своите потресаващи описания на ултрасъвременния Симферопол, на американизирания Керч, на небостъргачите в Севастопол и суперлюксозните вили в Евпатория... В свободния Крим се случва един капитализъм по руски - с широко раз-

вита демокрация и мощна икономика. Всъщност, остров Крим е средоточие на един илюзорен, култов за поколението на Аксѐнов западен свят, на един своеобразен капиталистически рай. Но повествованието за рая се превръща в повествование за изгубения рай. Главният герой е завладян от идеята за „Обща Съдба“ с Русия и ето че Крим е окупиран от съветските войски. Освен че е роман - антиутопия, романът на Аксѐнов е и роман-предупреждение за това, че „вечната, потресаващо красивата Земя“ (чиято синекдоха в случая е Крим) може да се превърне в „последен бряг на човечеството“. Новата си, днешна актуалност романът дължи и на важната за съвременното ни геополитическа и етническа проблематика, която се иницира от неговия топос (полиетническият Крим през 1954 е преотстъпен от Русия на Украйна). Потвърждение на „траещата“ актуалност на романа е и неговият феномен („фенфик“ - продължение на известно литературно произведение от друг автор) - романът на украинската писателка и журналистка Олга Брильова „Ваше благородие“ (2001 г.). Апропо, заглавието и епиграфът на романа са цитати от известната песен на Булат Окуджава (по-подр. виж: http://www.nlo.magazine.ru/archiv_e/549.html). Брильова дописва романа на Аксѐнов като „отстоява“ независимостта на остров Крим: в основата на нейния сюжет е партизанската Кримска война срушу съветската армия.

Ако в романа на Василий Аксѐнов пространството на утопията е остров, представящ на читателя едно възможно, но изгубено бъдеще, то в повестта на Сергей Довлатов „Резерватът“ (1983) за утопично пространство е избран литературният резерват, който би трябвало да бъде (хипотетич-

ГОЛЯМОТО ЗЪВРЪЩАНЕ

ПО-ИНТЕРЕСНА ОТ СЕКСА

но) оазис на миналото в настоящето. В случая Довлатов превръща в свой художествен топос едни от най-светите за руската литература места: Псковските Пушкинови места (Пушкиновите планини, Михайловское, Тригорское). В резервата на Довлатов обаче минало и настояще не съществуват в безметежна безконфликтност. Резерватът сблъсква идиличното минало с абсурдното настояще и демистифицира всяко едно от тях. В този своеобразен „руски Дисниленд“ (А. Генис) миналото е мунифицирано и така десакрализирано, а настоящето е тотално дискредитирано. Всъщност, резерватът не е „оазис“, а „ковчег, приютил претърпели корабкрушение хора“ (И. Сухих): самотни мечтатели, гениални ленивци, ерудити, непризнати таланти, безнадеждни алкохолици, а „животът се е разстлал наоколо като необозримо минирано поле“. Според А. Генис, централна за Довлатов тема е апологията на „излишния човек“, за какъвто той счита и самия себе си. Тук трябва да се търси източникът на неговия огромен, не само масов, но и универсален успех. Тайната на неговия успех е в автора, който се явява едновременно и герой. В „Резерватът“ авторът е разказвач (Довлатов: „story teller“), който е не просто свидетел, а участник в изобразяването, нещо повече - главен герой. Довлатов портретува своя съвременен писател-неудачник на фона на Пушкин - най-емблематичната, най-култовата за руската литература фигура, за да акцентира върху важните за съветската творческа интелигенция, но табуирани от идеологията проблеми: отношението към писателя на съвременниците и потомците, творческата автономност и социалния диктат, писателят и „пиянството на един народ“, емиграцията - спасение или катастрофа за руския писател. С емиграцията по-тясно е свързана другата известна повест на Довлатов „Чужденката“ (1986). Разказаната в нея чисто „женска история“, историята за самотната млада жена от Русия, която се оказва на Сто и осма улица в Ню Йорк и неочаквано за самата себе си се влюбва в латиноамериканец, е само повод за истинската. Най-ценно-

то в тази повест е галерията шаржирани портрети на руски емигранти, манифестираща изключителния сатиричен талант на Довлатов. В „Чужденката“ емиграцията е показана като състояние, което демаскира личността, като битие, в което човекът е такъв, какъвто е. И не само защото емигрантът остава насаме със самия себе си, а защото трябва да понесе цялата отговорност за греховете си, далеч от онази социална реалност, която задълго е била универсалното му оправдание.

Сергей Довлатов става световноизвестен писател, пребивавайки в емиграция. В САЩ за 12 години той издава 12 книги, сред които „Соло на ундърууд“, „Компромисът“, „Зоната“, „Куфарът“. Сътрудничи на престижния „New Yorker“, в който от руските писатели преди него е издаван само Набоков; удостоен е с премията на американския Пенклуб. В постперестроечна Русия Довлатов се превръща в култов автор, а посмъртно се раждат не само знаменитите Довлатовски литературни четения, но и клубът „Бира при Довлатов“. Българският читател едва днес има възможността да прочете Довлатов. Убедена съм, че това ще му достави истинско естетическо удоволствие. И не само заради знаменития Довлатовски хумор. Прозата на Довлатов е достъпна, увлекателна, интересна, чужда на натрапчивата дидактичност. Довлатов е един от онези руски писатели, които се четат на един дъх и се четат докрай.

Следващи в „списъка“ са може би най-провокативните от днешните руски писатели, постмодернистите Виктор Ерофеев и Едуард Лимонов. Виктор Ерофеев демонстративно се дистанцира от преките си предшественици, в т.ч. от Довлатов и от знаменития си съменник (Венедикт Ерофеев - автора на „Москва - Петушки“). Той счита себе си за по-

съвременен автор, като формулировките му често са шокиращи: „Всичко това са вчерашни кюфтета! Изстинали са! Ако искате, ги яжте. Заповядайте! Но има много по-топли кюфтета“ (Вж. по-подр. ексклузивното му интервю за в. „Култура“ от 6. 11. 2005: http://www.online.bg/kultura/my_html/2386/erofeev.htm).

Виктор Ерофеев наистина е писател на днешния ден. Не случайно той е един от най-издаваните руски писатели по света. Романите му „Руската

Портрет на писателя
В. Ерофеев от Д. Пригов

красавица“ и „Страшният съд“ се превърнаха в световни бестселъри. „Руската красавица“, наречена от критиците „кълбовидна мълния на новата руска литература“, е преведена на повече от 30 езика.

Пред българския читател Ерофеев дава първата си заявка още през 1973 год., когато в списание „Лик“ излиза неговото есе „Маркиз дьо Сад, садизмът и XX век“ и това е първата задгранична публикация на писателя. И ето че след повече от 30 години излезе първата книга на Ерофеев на български език - „Енциклопедия на руската душа“. Тя е първото му легално издание у нас. Иначе писателят има две нелегално издадени в България книги: „Московската красавица“ и „Петте реки на живота“. През 2006 год. пак в поредицата „Нова проза“ предстои да излезе и последният роман на Ерофеев „Добрият Сталин“. Списание „Факел“ публикува част от него в кн. 1 от тази година. Хвала на списание „Факел“ за всичко, което прави за руската литература, респективно - за нейните ценители у нас!

И така, „Енциклопедия на руската душа“. Понеже съвсем наскоро тази книга беше представена пред българските читатели лично от нейния автор (през октомври Виктор Ерофеев бе и в Пловдив), ще си позволя да цитирам самия него. Ето какво казва писателят в

интервю за сп. „Факел“: „Между другото моята „Енциклопедия“ може да се определи като книга за самосъзнанието, опит да се осмисли - в не особено достъпна и приемлива форма - собствената ни идентичност. За тази цел обаче трябваше да активизирам определени стереотипи, да разкрия докрай - макар и по пътя на самоунищожението и самооскъблението - абсурдите на руската душа, като същевременно давам възможност на всеки един от читателите да си направи изводите самостоятелно“. Поради „особения въгъл“, през който писателят „наднича“ в „призмата на националните стереотипи“, книгата му се приема нееднозначно. Особено в Русия. На въпроса на в. „Култура“ „Как приемат в Русия иронията на „Енциклопедия на руската душа“?“, Ерофеев с присъщата си откровеност отговаря:

„- Добре. Путин я обича. Министерството на отбраната я обича. Всички я обичат. Но ако говорим сериозно, има хора, които я възприемат като откровение, а има и такива, които искат да ме убият заради нея. Та, всички те имат правилно отношение. Това е любов. Неприкрита любов към страната ми. Говоря сериозно. Това е любов! Така изразявам любовта си към Русия. И това не е метафора. Това е моята любов! По такъв начин обичам. Такава е моята любов!“ (http://www.online.bg/kultura/my_html/2386/erofeev.htm)

Във въображението на студента-филолог „Енциклопедията“ на Ерофеев, валидираща една по-особена визия за руската душа, активизираща ентропийния потенциал на националния архетип, може да провокира алюзията с някои Бунинови произведения. Защо пък не?! Ерофеев сам дава „зелен светофар“ на всякакви нестандартни интерпретаторски стратегии, като обявява прозата си за „интерактивна“. В това, струва ми се, трябва да бъде търсена и нейната иновационност, а не в прословутата й епатажност. Та кой съвременен млад човек може да бъде шокиран от някаква си ненормативна лексика или от някаква си ексхибиционистка откровеност, порнографска конкретика!

Следва

АРХЕОЛОГИЧЕСКО ЛЯТО 2005

Петя КАЛОФЕРОВА

Археологическият сезон през 2005 г. приключи. Катедрата по история при Философско-историческия факултет на Пловдивския университет за пореден път представи своите успешни и най-вече резултатни археологически проучвания.

Финал на изминалото археологическо лято беше организираната от Катедрата, съвместно със Студентския историко-археологически клуб "Проф. Велизар Велков", традиционна вече изложба, целяща да запознае университетската общност и гражданите с научните достижения на екипа. Представянето се състоя на 16.11.2005 г. в Заседателната зала на Ректората и бе отразено от водещи местни и национални медии. Сред гостите бяха представители на университетското ръководство, кметовете на Община Първомай и с. Искра, учители и ученици от Искра, директорът на Археологическия музей в Асеновград и др. Получен бе поздравителен адрес от депутат д-р Пламен Славов, който в качеството си на заместник-кмет на Община Карлово преди години бе наш спомоществовател и който продължава да помага и днес. Кметът на Община Първомай - Ангел Папазов, също ни поздрави за резултатите от изминалия археологически сезон и увери, че в бъдещите ни проучвания на територията на общината, ще бъдем подпомогнати, както от нея, така и от частни спонсори.

След официалното откриване на изложбата и пресконференцията бе представен видеофилм, отразяващ работата на екипа, ръководен от доц. д-р Иван Джамбов и преподавателите гл. ас. д-р Георги Митрев, докторант Петя Калюферова и студенти от специалностите "История" и "Български език и история", на всички обекти, включени в изминалото археологическо лято: гр. Карнобат, крепостта Маркели; гр. Брянск, Русия, обект „Могилна група“ при с. Елисеевич, обл. Брянск; гр. Сопот, крепостта Хисарлъка; с. Искра, общ. Първомай, обект „Църквище“ и с. Нова-

ково, общ. Асеновград, църква "Св. Атанас"; с. Коларово, общ. Петрич. Като най-представителна от всички се очерта международната експедиция в Брянска област - Русия. Беше показан и богат фотоматериал, както и най-

Участници в разкопките на обект „Църквище“

важните находки от проучванията, заедно с предмети от колекцията на братя Иванови, активни участници в разкопките.

Катедрата по История и СИАК "Проф. Велизар Велков" специално благодарят на тези, които подпомогнаха работата им през изминалия археологически сезон: Фонд "Научни изследвания" на Пловдивския университет; кметствата на гр. Карнобат, гр. Сопот, гр. Първомай, с. Искра, с. Новаково и с. Коларово; ВМЗ Сопот; ПГ Ген. Вл. Заимов" гр. Сопот; Магистрала АД гр. Сопот; училищата от гр. Сопот и с. Искра; Исторически музей гр. Карлово, Исторически музей гр. Петрич и други...

Обект "Могилна група"
(02 - 20. 08. 2005 г.)

Експедицията до Русия се проведе по силата на сключен през 2004 г. договор между ПУ "Паисий Хилендарски" и Брянския държавен университет "Акад. И. Г. Петровски"

за обмен на научен опит между двете висши училища. Тя бе и отговор на участието на руски преподаватели и студенти в археологическата експедиция в гр. Сопот, организирана от Катедрата по история през 2004 г. Бяхме посрещнати изключително радушно от домакините, като наред с основната археологическа дейност имаше и богата културна програма.

По време на престоя си, натрупахме ценен опит, запознавайки се с културата на източните славянски групи и но-

бор. Силно впечатление ни направиха и паметниците в Петерхов на Финския залив - дворецът на Петър I, на Екатерина Велика и др. Успяхме да се запознаем с традициите на руската църковна и манастирска архитектура и с историята на Брянска област. Посетихме множество археологически обекти и исторически музеи на територията на областта. Знак на уважение беше проведената среща с част от ръководството на област Брянск и ръководството на Брянския университет в лицето на заместник-ректора проф. дин Сергей Михальченко.

Незабравими ще останат и срещите между студентите и преподавателите от двата университета. Несъмнено връзките ни ще се разширяват и задълбочават не само в областта на историята, но и в етнологията и другите специалности в рамките на Философско-историческия факултет.

Обект "Маркели"
(06 - 31. 07. 2005 г.)

Първата експедиция бе проведена съвместно с Исторически музей гр. Карнобат под ръководството на д-р Димчо Момчилов, директор на музея. Студентите работиха на три обекта в крепостта Маркели - голямата базилика, водоотбранителната кула и отбранителния вал. Това им даде възможност да се запознаят с късноантичната и средновековна византийска култура на територията на съвременна България.

В рамките на археологическия сезон тази година нашият екип проведе и ежегодните си археологически експедиции на териториите на три общини в Пловдивска област, съответно: в с. Анево, общ. Сопот през м. август; с. Новаково, общ. Асеновград, и с. Искра, общ. Първомай, през м. септември.

Обект "Хисарлъка"
(20 - 31. 08. 2005 г.)

Работата в обект "Хисарлъка" продължава вече няколко години. От трите района, в които работихме

мадските племена, населявали територията на Брянска област. Ръководител на експедицията от руска страна беше проф. дин Евгений Шинаков, завеждащ Катедрата по отечествена история в Брянския държавен университет. Нашият екип имаше възможност да участва в проучването на една от надгробните могили. Разкрито беше единично мъжко погребение, което според проф. Шинаков носи номадски белези. Предполага се, че то е извършено в периода на преход от езичество към християнство. Погребалната практика е изпълнена по начин, по който в българските средновековни некрополи се извършват християнските погребения.

Освен конкретната археологическа работа, имаме възможност да посетим: Смоленск; Велики Новгород с неговите великолепни средновековни църкви и манастири; Петербург - Ермитажа, къщата-музей на Пушкин, Казански и Исакиевски съ-

ДОКАЗВАТ СЪЩЕСТВУВАНЕТО НА СУПЕРИОННО СЪСТОЯНИЕ НА ВОДАТА

Американски учени от националната Ливърморска Лоурънска лаборатория твърдят, че са доказали съществуването на така нареченото суперсионно състояние на водата.

Възможността за преход на водата в суперсионна фаза се коментира за първи път още преди няколко години. Теоретично това състояние е възможно при много високи температури (около 1000 градуса по Целзий) и налягане (от порядъка на 100 хиляди атмосфери). При подобни условия водата не

може да се разглежда нито като течност, нито като твърдо тяло. Това се дължи на факта, че в суперсионната фаза атомите на кислорода се оказват "замразени", докато водородните атоми придобиват способност да се придвижват с огромна скорост. Учените смятат, че именно в такова състояние се намира водата в недрата на планетите-гиганти, като например Нептун или Уран.

По време на експеримента учените са се опитали да възпроизведат горе-

описаните условия. За тази цел обикновена вода е подложена на свиване с елмазна преса и същевременно е нагривана с инфрачервен лазер. Паралелно с това се отчитат данните за молекулните колебания. Както съобщава Nature, опитът е позволил разграничаването на някакво необикновено състояние на водата по резкия скок на честотата на молекулните колебания.

Даденото състояние е могло да се изясни напълно едва с помощта на компютърно моделиране.

Анализът на поведението на 60 водни молекули е показал, че при високи температура и налягане те се разрушават, формират при това суперсионна структура. В това състояние водата се оказва поплътна от лед и по-гореща от пара. Трудно е да си представи човек какво би се случило с нея на повърхността на нашата планета, отбелязват изследователите.

Превод от руски:
Ася Кадиева

ОТ СТР. 10

през този сезон, той е най-дълго проучваният. През това лято към нас се присъединиха и ученици от гр. Сопот, както и Радослава Николаева от университета "Мишел дьо Монтеня" в гр. Бордо - Франция.

Обект "Хисарлъка" представлява ранновизантийска крепост от периода IV - VI в., на територията на която е имало и по-ранни поселения, доказателство за което е откритата преди две-три години керамика от бронзовата епоха в няколко от проучваните сектори.

През последните три години чрез сондажите в различни сектори на крепостта проучихме пет жилища. Установи се, че средновековното българско селище е загинало вследствие на силен пожар.

След завършване на проучванията през настоящия сезон разполагаме с керамичен материал от двата периода на обитаване на крепостта, както и с множество железни предмети - ножчета, върхове на копия, клинци, гвоздеи.

Обект "Църквище" (01-12. 09. 2005 г.)

В землището на с. Искра се работи от 1999 г. като за този шестгодишен период сме регистрирали около 30 археологически обекта от различни епохи. Четири от

тях са свързани с църковната архитектура. Обект "Църквище" представлява също църковна сграда, датирана в периода XI-XIII в.

Това лято започнахме работа върху западната половина и вътрешността на сградата. Откри се запазеният ѝ зид. Имаме на лице една голяма църква с обща дължина до момента 23 м. Изяснихме изцяло плана на параклиса и установихме, че строежът му е едновременен с този на основната църква, от която успяхме

като монети.

През настоящия сезон, във времето на работата ни на обект "Църквище", екипът извърши обхождане и на местността "Вахъфа" в землището на с. Искра, където при дълбока оран ни сигнализирах, че са попаднали на находки. Установихме наличието на голямо средновековно селище, както изглежда от градски тип, населението на което се е занимавало със занаятчийско производство. Основни предмети на бита и до-

по християнски обред, с ориентация запад-изток и скръстени горни крайници в коремната област. При едното от тях ситуацията бе твърде интересна. Оказа се, че в прегръдките" на мъртвеца (вероятно жена - майка) е било положено малко дете. В този гроб бяха открити и украшения - две мъниста с украса от бяла паста и две пръстенчета. Установихме още, че погребенията са извършени след разрушаването на църквата. Те също повдигат много въпроси, чиито отговори чакат своето решение.

Недалеч от храма открихме и капак от мраморен саркофаг вероятно принадлежал на гроб от същия некропол.

Финансирането на експедицията в с. Искра и с. Новаков се обезпечава от фонд "Научни изследвания" на ПУ и подкрепата на община Първомай, която ще осигури и издаването на монография за откритията в региона.

Разкопките ще продължат и в бъдеще, защото резултатите от проучванията на екипа имат своя принос в изясняване историята и материалната култура на населението, обитавало тези земи през различните исторически епохи. През следващото археологическо лято очакваме нашите колеги от Русия, които също ще вземат участие в тях.

АРХЕОЛОГИЧЕСКО ЛЯТО 2005

да проучим голяма част от вътрешността, достигнахме и до тракийски пласт.

Попаднахме на твърде интересно вторично погребение на три индивида (вероятно семейство - мъж, жена и дете), извършено под подовата настилка от тухли на северния вход на параклиса. То повдига много въпроси, които предстои да се изяснят.

Голямото количество от керамичен материал, потвърди датировката на църквата в периода XI-XIII в. и наличието на тракийско селище в една по-ранна епоха. Находките от метал също не бяха малко: ножчета, скобички, гвоздеи, халки, шлака, както и няколко

машините занаяти от същата епоха XI-XIII в., за първи път открихме и праисторически материали - кремъчни сечива, които са работени на мястото.

Обект "Св. Атанас" (01-12. 09. 2005 г.)

През 2004 г. разкрихме основите на църквата "Св. Атанас", датирана най-общо в периода XI-XIII в. Изяснен беше до голяма степен архитектурният ѝ план. Около западния зид попаднахме на две погребения от некропола, развиващи се в непосредствена близост до храма.

През настоящия сезон успяхме да разкрием още две погребения. Те са извършени

АНАЛИЗ

„УНИВЕРСИТЕТЪТ ЧЕТЕ“ ЛИ?**Ангелина РАНГЕЛОВА**

Детето, премине ли здраво и читаво една година, здраво ще расте - е казал народът. Детето на Катедрата по история на литературата и сравнително литературознание с пълно право можем да кажем, че захвана здраво и читаво втората си година. Става въпрос, разбира се, за инициативата „Университетът чете“, която се роди през 2004 год., а през изминалия месец показа, че уверено върви напред.

Всеки един е забелязал щанда, отрупан с книги, който четвърта седмица се кипри от дясно на университетския вход. Е, там са изложени заглавията на пловдивските издателства. И ако има някой, пропуснал да се поровичка из книжарниците, то сега беше моментът да забие нос в изданията и дори да се сдобие с тях на преференциалната цена с 20% намаление. Ако ли пък не - и догодина е година, пак ще има „Университетът чете“.

ИЗДАТЕЛСТВОТА:

С две се увеличи броят на издателствата, представяни през месеца на книгата в Пловдивския университет. Освен четирите, с които се запознахме миналата година - „Жанет 45“, „Хермес“, „Пигмалион“ и „Летера“, се прибавиха и имената на издателствата „Балкани“ и „Обсидиан“.

„Жанет 45“ подпомага инициативата наред с Катедрата по история на литературата. Върху луксозните корици на това издателство са известни имена като Божана Апостолова, Екатерина Йосифова, Стефан Цанев. Издателството продължава да подкрепя съвременните български автори, които пишат за всички възрасти. Сред хитовете на сезона са „Джобна енциклопедия на мистериите“, съставена от Милен Русков, книжката за деца „Мили бате“ на Станка Пенчева, както и поредицата „Нова проза“. Издателство „Хермес“ също има нова поредица - „Любовна лирика“, която в най-скоро време ще се разрасне. През седмицата на „Хермес“ на студентите бяха предоставени множество учебници и учебни помагала, речници на всевъзможни езици, а и бестселъри от световната литература. Издателство „Балкани“ изложи своята колекция от балкански писатели, творещи във всички жанрове и стилове. Представи също така и списанието си „Литературни Балкани“, кое-

то помества разнообразни произведения на авторите от югоизточна Европа. Списанието публикува и анализи на проф. Светлозар Игов. Издателство „Пигмалион“ не изневери на собственото си амплуа и отново ни представи блестяща колекция от книги, които не се четат на един дъх в автобуса, а ни карат да се спрем в задъханото ежедневие и да си поставим множество въпроси. Сред новите попадения на издателството е поредицата „Швейцарска литература“, чрез която за пореден път ни се разкриват културните кодове на немскоговорещата Европа. Следва седмицата на издателствата „Летера“ и „Обсидиан“. „Летера“ без съмнение събуди интерес у студентите с преобладаващата учебническа литература, с която не можем да се разминем в гнездото на образованието. За любителите на съвременната западна литература пък „Обсидиан“ предоставя бестселърите на американски и западноевропейски автори, отразили света в началото на новото хилядолетие.

ПРЕДСТАВЯНИЯТА:

Месецът на книгата започна със среща-разговор на трима автори, представяни от издателство „Жанет 45“. Особено мила беше срещата с поетесата Екатерина Йосифова, която сподели размислите си за поезията, за любовта, за поколенията. Експозе върху нейното творчество представи Гергина Кръс-

тева. Доста по-динамично премина представянето на новата книга на Антон Баев „Жени и планети“. Чрез средствата на най-новите технологии доц. д-р Живко Иванов внесе и много настроение, интер-претирайки темите за жената, за чирпанската ракия, за глобалността на литературата и човека в нея. Или както се изрази гл. ас. Младен Влашки: „Живко ни ошашава мултимедийно“. Същият той пък на следващия ден представи писателя Христо Запрянов, чийто талант е пропорционален на скромността му. Две големи имена представи и издателство „Хермес“. Започна с тъй очаквания цяла година втори том на учебника по нова българска литература, който трябва „студентите да четат като библия“, както се изрази директорът на издателството Стойо Въртоломеев. Доц. д-р Владимир Янев призна, че самият той е научил много неизвестни му неща за българския авангардизъм. Представете си, колеги, колко ще помъдеем ние студентите с този учебник. Георги Константинов е първият автор от поредицата „Любовна лирика“ на издателството. Срещата с него премина в прочувствен рецитал на поета, в който той се връщаше години назад в творчеството си. Отменено беше представянето на списание „Литературни Балкани“, но да се надяваме, че популярността му вече се е разраснала сред студентите. Най-голям интерес предизвика представянето на издателство „Пигмалион“, което

за втора поредна година обяви конкурса за пишещи студенти от Пловдивския университет. Представянето започна с поредицата „Швейцарска литература“. За културния обмен между България и Швейцария говориха специалният гост Габриеле Шрайер, съветник в Посолството на Конфедерация Швейцария, и проф. Владко Мурдаров, преводач на петте книги от поредицата. В края на срещата бе обявен победителят от гореспомнатия конкурс.

ГОЛЯМАТА НАГРАДА:

За втора година издателство „Пигмалион“ връчи своята награда за пишещи студенти, която включва издаване на книга на победителя плюс сто лева месечна стипендия в продължение на една година. Този път обаче броят на участниците беше сравнително по-малък от миналогодишния. Като представители на журито проф. Протохристова и гл.ас. Младен Влашки изказаха разочарованието си от слабото представяне на студентите. Показателна е репликата на Влашки: „Ако онези, които изпитват страхопочитание към словото, не са участвали досега, трябва да го направят. Тези, които с огромна лекота участват в конкурси и нямат пиетет към словото, трябва да бъдат по-внимателни, когато предлагат текстове“. Все пак обаче се открии талантът за фабулизиране на Красимира Стоева. Студентката от III курс, социология, дава своята заявка за успешно писателско бъдеще.

Красимира Стоева - спечелила стипендията на ИК „Пигмалион“

- Очакваше ли тази награда?

- Не, изобщо. Беше голяма изненада.

- Ще те стимулира да пишеш още по-настъргено?

- Определено. Когато има признание от някоя институция, човек вижда,

че има смисъл да продължава в същата област.

- Кои са темите, които те вдъхновяват?

- Пиша предимно фентъзи и научна фантастика. Вдъхновява ме личният ми живот и общочовешките проблеми, любовта.

В КРАК С ДИНАМИКАТА НА ПРОЦЕСИТЕ В ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА

Гл. ас. Лилия ЧЕЕВА

На 23 ноември в Пловдивския университет се проведе среща-разговор с проф. Румяна Йочева - една от водещите специалистки в областта на методиката на обучението по литература. Диалогът със студенти от филологическите специалности, преподаватели по методика от ПУ и базови учители от Пловдив нямаше календарен повод, нито протоколен характер. Реалната причина беше общата загриженост и отговорност за състоянието на литературното обучение в средното училище.

Проф. Йочева изнесе лекция на тема „Съчиненията - литературна интерпретация“. Оригиналните теоретични постановки и практически илюстрации по темата дадоха действена база за последвалия професионален разговор. Той надхвърли конкретността на темата и включи парли-

ви проблеми на учебното съдържание по литература, ключови въпроси на общуването учител - ученик, цялостната система на ученическите писмени работи, целите на литературното обучение и др. Проф. Йочева изказа подчертано удовлетворение от активната позиция на студенти и базови учители.

Тази среща беше част от системната работа на специалистите по методика на родноезиковото и литературното обучение от ПУ за професионална адаптация на студентите - бъдещи учители.

Следващата стъпка на методическия екип е националната среща на преподавателите по същите дисциплини от ВУЗ-овете в страната. Инициатор и домакин е ПУ „Паисий Хилендарски“ и тук на 16 и 17 декември ще се обсъдят и принципни, и актуални въпроси на методическото обучение във висшите училища.

СЮРРЕАЛИЗЪМ ОТ АВТОБУСА

На 13 ноември 2005 г. студенти от филологическите специалности (български и чужди езици - IV курс) посетиха музеите на Яворов в Чирпан и на Гео Милев в Стара Загора. В автобуса те опитаха играта на сюрреалистите, известна под името „Изясненият труп“. От предложенията на отделните изречения една от групите създаде следния текст, който озаглавяваме:

БЕЗЗОВНОСТ

Днес душата ми се рее сред толкова красота.
Трябва да се научим да градим мечтите си,
автори на собственото си бъдеще.

Поглеждаш назад
и вече дори утре е в прашното минало.
Стар и безсилен се виждаш
в също толкова старото огледало.

А годините бързо минават... Животът е пропилян.
Виж натежалото от сиви облаци небе.
Животът е такъв, какъвто го направиш.
Хубаво е да си щастлив.
Гробища. Цветя. Тишина.
Чудя се дали има доволни хора?!

Вик и после тишина.
Душата ми е стон,
а няма зов.

„УНИВЕРСИТЕТЪТ ЧЕТЕ“ ЛИ?

**Интервю с проф. дфн КЛЕО ПРОТОХРИСТОВА,
завеждащ Катедрата по история на литературата
и сравнително литературознание**

- Проф. Протохристов, как премина тази година инициативата „Университетът чете?“

- Смятам, че е много по-добре от миналата година. Отдавам го на това, че самите организатори имат повече опит. Изкушавам се да мисля, че студентите откриха вече в тази програма някаква възможност за себе си.

- Може ли да се каже, че инициативата вече е традиция?

- Програмата върви в прогресия. Броят на издателствата и броят на представянията се увеличават. Има стабилен състав на публика, каквато миналата година нямаше. Всеки намира своята ниша.

- Как виждате активността на студентите? Допринася ли инициативата те да четат повече?

- Иска ми се да вярвам, че е така. Тази година активността е по-висока. Дори и да спечелим

отделни хора за каузата на книгата, това вече е досатъчно.

- Накъде отиват най-младите писатели?

- Трудно ми е да преценя. Струва ми се, че фентъзи-литературата играе голяма роля като мода, но все още няма достатъчно добри постижения в тази област. Бих препоръчала на тези, които пишат, да бъдат досатъчно искрени към себе си.

ЗАД ЩАНДА

Не бива да забравяме да благодарим на колегите, които се наеха да стоят зад щанда във фоайето на университета. Ето какво споделиха те:

- Защо решихте да продавате книги в рамките на „Университетът чете?“

Марина: Искам да си имам собствена книжарничка и се надявам да се запозная с издателствата.

- Колко книги прелистихте?

Красимир: Една стихосбирка и малко от „Енциклопедия на руската душа“.

Таня: Почти всички.

- Купуват ли се много книги?

Тук всички са единомисленици - интересът към книгата е малък. Защо ли?

ПОСТАВЯТ ИЗКУСТВЕНИ ГНЕЗДА ЗА ГРАБЛИВИ ПТИЦИ

Екстремна операция за поставяне на изкуствено гнездо за грабливи птици бе проведена на 18 ноември 2005 г. от активисти и експерти на Българско дружество за защита на птиците - клон Пловдив, в района на Бесепарските ридове (Северните склонове на Родопите), намиращи се между градовете Пловдив и Пазарджик. Акцията е иницирана от един от доайените на българската орнитология и природозащита ст. н. с. д-р Цено Петров. Изкуственото гнездо бе поставено на 25-метров нефункциониращ електрически стълб след детайлно проучване на гнездовото поведение и навици на срещаните се в района видове грабливи птици и поутвърдена в световен мащаб методика. За подходящия избор на мястото послужиха и анализите на резултатите от провеждащото се от БДЗП/BirdLife Bulgaria за втора поредна година проучване за оценката на влиянието на електро-преносната мрежа

върху смъртността на птиците.

Бесепарските ридове са една от найценните природни територии за грабливите птици в национален мащаб. Тук се срещат белоопашат мишелов, обикновен

мишелов, керкenez, малък ястреб, както и редица други редки и защитени видове. В продължение на няколко години БДЗП-клон Пловдив, провежда детайлни проучвания на района, които послужиха за включването на хълмовете в мрежата от орнитологично важни места и в Националната екологична мрежа, която е част от обшоевропейската екологична мрежа *Натура 2000*.

Поставянето на изкуствени гнезда за стимулиране и осигуряване безопасното гнездене на едри птици, между които белият щъркел и дневни грабливи птици, е една от дългосрочните програми на БДЗП

за опазване на природата на България. Есенно-зимният сезон, когато птиците не гнездат, е най-подходящ за това. В тази връзка се обръщаме към всички природолюбители, които желаят да подпомогнат тези дейности с труд, материали или средства да се присъединят към нас.

Удоволствието да видиш как птиците отглеждат малките си в тези гнезда е незабравимо.

Лекция на чл.-кор. Йордан Стаменов - ДИРЕКТОР НА ИЯИ КЪМ БАН

По инициатива на Физическия факултет и Съюза на физиците - клон Пловдив в Университета гостува чл. кор. Йордан Стаменов - директор на Института за ядрени изследвания към Българската академия на науките. В Заедателната зала той представи дейността

на Базовата екологична обсерватория, построена през 1999 година на връх Мусала. Обсерваторията е съвместен проект на няколко балкански държави, финансиран от Европейския съюз, за мониторинг на околната среда в региона. Мястото не е избрано случайно,

тъй като високопланинската среда е много чувствителна на влиянията на различните фактори, оказващи й влияние, и същевременно трудно се възстановява.

Гостът отговори и на въпроси, поставени от аудиторията.

„Пловдивски университет“

СРЕЩА С КОНСУЛА НА РЕПУБЛИКА ГЪРЦИЯ

„Балканите са кръстопът“ - потвърди г-н Никос Матеодакис, консул на Република Гърция, на среща с преподавателите и студенти от специалностите „Балканистика“ и „Български език и новогръцки език“, състояла се на 9 ноември в Библиотеката за гръцка култура и литература.

Г-н консултът заsegна демографските проблеми в Гърция, въпроса за спада на раждаемостта и всепо-големия брой имигранти, включително и от България. Той поясни, че е нормално хора от една географска ширина да се преместват в друга в търсене на работа или приключение, но когато това преместване е продиктувано от ниҳилизъм или

бягство от действителността то се превръща в заплаха за личността и за обществото.

Г-н Матеодакис изрази възхищението си от град Пловдив, но подчерта, че природните и културни дадености трябва да бъдат рекламирани, а градът да стане по-привлекателен за чуждестранни инвестиции и туристи - „Трябва да си повярвате, че можете“. Рефренът „Така е в България“ и „Българска работа“ беше известен и нему, но той категорично отхвърли тези „безнадеждни“ изречения по време на дискусиата си със студентите за по-нататъшното развитие на Пловдив и България.

Таня СТАНКОВА

Специалисти от две компютърни фирми гостуваха във ФМИ

● Във Факултета по математика и информатика се проведе на 7 ноември семинар на тема „Изграждане на J2EE приложения с Oracle JDeveloper и Oracle Application Server“. Лекторът Николай Манчев, възпитаник на факултета, понастоящем е регионален мениджър на Oracle за Югоизточна Европа.

Подписан беше и договор за включването на ФМИ в академичната програма на фирмата, а през пролетта Николай Манчев ще проведе спецкурс със студенти от факултета.

● На 22 ноември във ФМИ беше представена българската софтуерна фирма OBS, основана през 1995 г. OBS участва в големи международни проекти в области като застраховане, финанси, електронна търговия, транспорт, здравеопазване, системи за управление на предприятия, инженерен софтуер. Във фирмата работят около 300 софтуерни специалисти, част от които са възпитаници на ФМИ.

„Пловдивски университет“

ЗАДАЧИ. ГЛАВОБЪЛЪСКАНИЦИ

1. ИКОНОМИЧЕСКА ЗАДАЧА. През 1626 г. индианците от Ню Йорк продали остров Манхатън за 24 долара. Каква щеше да бъде сумата сега, ако е била вложена в банка с годишна лихва от 5%?

2. ПОБЕДИТЕЛЯТ в конкурс ще получава от фирмата „Търчи-лъжи“ следните суми: 100 долара първия ден, 200 долара втория, 300 долара третия и т.н. в течение на 1 месец. Каква сума ще получи той?

3. МОЖЕТЕ ЛИ да познаете кои числа трябва да стоят в празните квадратчета?

16	3	2	13
5	10	11	8
9	6		12
4	15	14	

ОТГОВОРИ НА ЗАДАЧИТЕ ОТ МИНАЛИЯ БРОЙ

1. Забележете, че годината на раждане на всеки плюс годините, които е навършил, дават 2005.

2. Шофьорът на таксито е на вашата възраст.

3. Ключки кибрит:

Подготвил доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ

ВИЦАРИЯ

● Срещат се двама студенти. Единият казва:

- Вчера си купих готварска книга, само че нищо от нея не мога да сготвя.

Няма нито една смислена рецепта.

- Защо?

- Ами всички рецепти започват с:

„Вземете чиста тенджера“.

● Табелка в студентски стол:

„Уважаеми студенти! Молим ви да не хвърляте кюфтета по пода!“

Вече три кучета се отровиха.“

● Меню в студентски стол:

Супа без кокал - 80 ст.

Супа с кокал - 1,20 лв.

Идва студент и с важен вид хвърля на плота 1,20 :

- Една супа с кокал.

Продавачът му сипва вода в чинията. Студентът:

- А къде е кокалът?

- След малко ще се освободи...

● Студент среща свой колега архитект:

- Какво ти е станало, че така едва ходиш, толкова си слаб

- я гледай, и палтото - я гледай, и палтото си даже влачиш по земята?

- Аааа, това не е палтото, това е един колега от Техническия.

● Преподавателят:

- В нашата поредица

ОСМИ ДЕКЕМВРИ - КЪДЕ И С КОГО?

Ангелина РАНГЕЛОВА

Тазгодишното проучване показва, че студентите имат доста скромни желания за прекарване на празника. Дори и в мечтите си остават в хижите из родните планини, по възможност не много далеч от Пловдив. На други пък пътуването се струва доста изморително и скромно биха избрали някое от пловдивските заведения, а защо не и в домашна обстановка. Към компанията обаче всички имат специални предпочитания. Сравнително малко са хората, мечтаещи да прекарат осми декември задължително с колегите си от курса, както повелява традицията, но затова пък държат на най-добрите си приятели, макар и малко на брой.

Момчетата като че са по-склонни да се отнасят в мечтите си на някой екзотичен остров. Но пък са категорични, че не биха сменили приятелите си с никоя холивудска звезда. Дори се страхуват, че едно такова изживяване ще ги разочарова на сутринта, когато дамата им се събуди без грим. Все пак не без обожатели

Анджелина Джоли

остава Анджелина Джоли. Други пък считат осми декември за първа стъпка към коледните празници - да заколи прасе и да си го хапне с компанията е мечта на един от колегите.

Дамите не са толкова претенциозни към мястото, но се изкушават от мисълта да си изберат кавалер от общественото пространство. Едно от желанията е романтична вечер с пи-

сателя Георги Господинов. В Учебния театър на университета мечтаят за бал с маски и шур купон без алкохол.

Срещат се и такива, които нямат нито планове, нито мечти, а на осми ще разчитат на импровизацията.

Важното остава всеки да намери своето място и своята компания, сред които да се забавлява от сърце.

от лекции днес ще разгледаме темата „Лъжа“.

Случайно да сте чели книгата ми по този въпрос?

- Да-а.

- Отлично сте се подготвили по темата. Книгата ми още не е излязла от печатницата.

● Студент танцува с приятелката си в дискотека. Изведнъж пада на дансинга.

Приятелката му почва да вика:

- Човек припадна! Донесете вода!

С последни сили студентът добавя:

- И хляб, и хляб!

● Възрастен професор разказва на колегите си:

- Оня ден сънувам, че чета лекция на студентите си. Събуждам се и какво си мислите? Аз наистина чета лекция на студентите си.

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

ТИЛЪО ТИЛЕВ – ГЛАВЕН РЕДАКТОР, ДОЦ. Д-Р **ВЛАДИМИР ЯНЕВ**, ДОЦ. Д-Р **ЖОРЖЕТА ЧОЛАКОВА**,
СТЕФАН СТОЯНОВ – ФОТОГРАФ, АС. **ЕВЕЛИНА ДАСКАЛОВА**, ГЛ. АС. Д-Р **ИВАН ПОПОВ**, ГЛ. АС. Д-Р **ЛЮБА ПОПОВА**,
ГЛ. АС. **ОГНЯН КОЙЧЕВ**, ДОЦ. Д-Р **СНЕЖАНА МАГАЕВА**

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА: Пловдив, 4000, ул. „Цар Асен“ №24, тел.: 261 477

ПРИЕМНО ВРЕМЕ: всеки ден от 10.00 до 14.00 часа

ВЕСТНИКА МОЖЕ ДА НАМЕРИТЕ В ИНТЕРНЕТ НА АДРЕС: <http://www.fmi-plovdiv.org>

Електронният вариант се прави от **СТЕФАН ДЖУКЕЛОВ**
Текстове и мнения изпращайте на e-mail: vestnik_pu@abv.bg